

Poučevanje prostih predmetov francoščine in stenografije je letos zaradi pomanjkanja profesorjev izostalo. Dne 22. januarja t. l. se je morala gimnazija zaradi došlih vojaških ranjencev iz svojega poslopja umakniti; nastanila se je deloma (pet razredov) v frančiškanskem samostanu, deloma v prostorih »Tiskovnega društva«. Parkrat potlej je pretila nevarnost, da bi se moral zavod pred časom zaključiti; ali krepkemu vodstvu ravnateljstva se je posrečilo, da se je šolsko leto izvršilo, kakor splošno, dne 26. junija. — V začetku šolskega leta se je vpisalo 179 javnih in 19 privatnih učencev. Med letom je izstopilo 12 + 5. K vojakom je bilo poklicanih 29. H koncu šolskega leta jih je bilo še vpisanih 168 + 13. (27 Slovencev, 2 Italijana, 1 Čeh, ostali Hrvati). — Kar se razredovanja tiče, je bil uspeh šolskega leta 1914/15 naslednji: odlično sposobni 19 + 3, sposobni 121 + 8, vobče sposobni 5 + 2, nesposobna 2, ponavljalni izpit se je dovolil 4, brez ocene je ostalo 17 dijakov. — Izza sklepa šolskega leta so bili zopet pozvani 4 profesorji pod orožje.

Ravnateljstvo c. kr. ženskega učiteljskega v Gorici se nahaja do daljše odredbe v Krškem na Kranjskem.

C. kr. moškega učiteljskega goriškega gojenci, ki imajo prejeti še kak obrok državne ustanove, naj se obrnejo pisмено ali osebno na ravnateljstvo (V. Bežek, Ljubljana, Marije Terezije cesta 6, II.).

Zrelostni izpit z odliko je napravil na Terezijanski akademiji nadvojvoda Albert, sin maršala nadvojvode Friderika.

Umrli je v Gradcu v bolnišnici usmiljenih bratov inf. stolni dekan mariborski gosp. Jakob Kavčič v starosti 52 let. Pokojnik je bil dolgo vrsto let profesor veronauka na slovenskih paralelkah mariborske gimnazije. Jako je skrbel kot tak za mariborsko dijaško kuhinjo ter ostane premmnogim bivšim učencem v prijaznem spominu. Politiško ni nikoli deloval.

Vsi dovršeni ruski srednješolci na nabor. »Frankfurter Zeitung« poroča 15. julija iz Petrograda: Poziv ruske mladine se vrši v vedno večjem obsegu. S 1. julijem so morali na nabor vsi mladeniči, ki so končali srednje šole.

C. kr. slovenska državna gimnazija v Gorici. Na tem zavodu je bilo vpisanih v preteklem šolskem letu 477 učencev (med temi 14 privatistinj in 2 privatista). Med šolskim letom jih je izstopilo 42. Odlično sposobnih je bilo koncem šolskega leta 70 učencev, sposobnih 242, vobče sposobnih 61. Vsi oni učenci pa, — teh je 62 — ki bi bili pri sedanjih klasifikacijah spoznani za nesposobne za vstop v naslednji višji razred, so ostali za sedaj brez klasifikacije in bodo v začetku prihodnjega šolskega leta pripuščeni k ponavljalnemu izpitu iz onih predmetov, v katerih bi dobili sedaj nezadostne ređe. Izpričevala se dobijo v Ljubljani, Dunajska cesta 28, Goriška zveza. — Na zavodu je poučevalo v preteklem šolskem letu 17 profesorjev in 4 stranski učitelji. Pod orožje je bilo klicanih 10 članov učiteljskega zbora, od teh so bili 3 že odlikovani.

Šolska mladina. Pod tem naslovom piše »Delavec« v 39. številu: Odkar je izbruhnila vojna, so po mnogih krajih brez šole. Naravna posledica vojne je to. Nikakor pa s tem dejstvom ni ustrezno potrebi časa in razmeram, v katerih se nahajamo. Če že ni mogoče imeti po prizadetih in bližnjih krajih šolskega pouka redovito, bi pa bilo mogoče najti drugačno pot, da bi otroci imeli vsaj primerno varstvo in vzgojo, ki jim je sedaj šola ne more dati. Umevno je tudi, da šolski pouk v takih razburjenih časih ne more imeti tistega uspeha kakršnega ima ob normalnih razmerah. Verojetno je, da pouk ne dosega svojega namena v šolskih predmetih. Sedanja prilika pa bi se morala izrabiti zlasti v ta namen, da se pospešuje v mladini družabne in moralne sposobnosti potom javnih vzgajališč ali zavetišč, ki bi zlasti pospeševala sposobnost za poznejšo šolsko vzgojo. Ne zadoščala pa bi taka vzgajališča ali zavetišča, če bi postavljali vanje »vzgojitelje« z bičem v roki pa brez pedagoške izobrazbe, marveč morali bi taka zavetišča voditi res sposobni pedagogi, učitelji, ne pa vzgojitelji, ki poznajo vzgojna pravila le instinktivno. Vzgojitelji morajo vedeti, da sedanje razmere zahtevajo povsem neobičajni učni sistem svobodne vzgoje. Tukaj je mnogo dela, mnogo, le škoda, da se tako podcenjuje. Kmet pravi: slab gospodar, ki divjakov ne cepi s plemenitimi cepiči. Ta nedostatek, ki ga sedaj zanemarjamo, se bo maščeval desetletja nad nami. Šolska mladina danes ne spada le domov, marveč tudi v zavetišča. Nekateri pravijo, da naj otroci delajo namesto onih, ki so v vojni. To prihaja malokje v poštev in kjer prihaja v poštev, imajo otroci za svojo spo-

sobnost še dovolj časa, da ustrezajo tudi tistim »dobrohotnežem«.

Dr. Edvard Dolinšek ni padel. Seznam izgub št. 24 je navedel, da je dr. Edvard Dolinšek, gimnazijski profesor v Gorici, kot rezervni poročnik peh. polka št. 47, padel. Seznam izgub št. 206 pa pravi, da je bil imenovan profesor le ranjen in da ga od tedaj pogrešajo.

Slovenska Šolska Matica.

Od tajništva S. Š. M. smo prejeli in objavljamo nastopna dva poziva:

Šolska vodstva na Kranjskem, Primorskem, Štajerskem in Koroškem naj blagovolijo vpsolati predsedniku Slovenske Šolske Maticе, gosp. ravnatelju H. Schreinerju v Mariboru, zaznamek vseh v vojno poklicanih gg. učiteljev s podatki o njih ranjenju, ujetništvu, smrti ali odlikovanju, ker namerava Slov. Šol. Matica postaviti vsem vrlim junakom-učiteljem časten spomenik v svojih publikacijah.

Gg. poverjeniki Slov. Šol. Maticе naj blagovolijo pobrati in vpsolati čimprej članarino za leto 1915. Ako je morebiti gosp. poverjenik vpoklican v vojno, naj blagovolijo prevzeti ta trud eden izmed njegovih gg. tovarišev, ker mora društveni odbor v kratkem vedeti, kakšno bo njegovo denarno stanje.

Kranjske vesti.

ANDREJ GRČAR.

Umrli je v Radovljici dne 14. julija ob 9. zvečer po dolgi, mučni bolezni vpokojeni šolski ravnatelj tovariš Andrej Grčar v 71. letu svoje starosti. Pokojnik je bil v Radovljici in v vsej okolici splošno priljubljen zaradi svojega koncilijantnega vedenja, kar pričajo pač priznanja, ki jih je užival v svoji aktivni službi, zakaj bil je dolgo let zastopnik učiteljskega v c. kr. okrajnem šolskem svetu radovljiškem, več let predsednik okrajnega učiteljskega društva, mestni zastop radovljiški ga je volil v ravnateljstvo mestne hranilnice itd. — Rajnik se je s pridom udeleževal javnega življenja, bil je vedno zvest naš somišljenik in odkritosrčen ter vztrajen zagovornik učiteljskega. Zapuščal žalostno vdovo, sina učitelja-vojaka, ki je ujet na Ruskem, in hčer, ki se je posvetila samostanskemu življenju. Pogreb draga pokojnika se je vršil dne 16. julija ob 5. popoldne ob veličastni udeležbi občinstva, učiteljskega in šolske mladine. — Bodi dragemu tovarišu, ki je z navdušenjem in ljubeznijo deloval v naši organizaciji za blaginjo našega stanu in šolstva, lahka slovenska zemlja in neminljiv spomin!

ROZIKA JOVANOVA.

V Št. Vidu nad Ljubljano je umrla ondota rojakinja in učiteljica koleginja Rozika Jovanova. Pokojnica je bila tiha, blaga duša, ki je živela le svojemu poklicu, zato jo je ljubil in spoštoval vsak, kdor jo je poznal. Žal, da je neizprosna smrt prestigla nit njenega delavnega življenja ter jo pokosila v najlepši dobi njene starosti. Rojena je bila leta 1887., učiteljica je dovršila leta 1907., definitivno pa je bila nameščena leta 1911. — Bodi ji ohranjen ljub spomin!

MARIJA DITINGARJEVA.

Umrli je v Ljubljani pri svojih starših hči-edinka tovarišica Marija Ditingarjeva, učiteljica v Št. Vidu pri Zatični. — Ni ji bilo dano, da bi v dejanja prelila vso ljubezen, ki jo je gojila do svojega stanu, zakaj morala je umreti po dolgi in mučni bolezni, stara komaj 22 let! — Blag ji bodi spomin!

— **Osemdesetletno rojstvo** je praznoval tovariš Janez Saje, nadučitelj v pokoju in posestnik v Št. Jerneju na Dolenjskem. — Vzgojil je vso prelepo šentjernejsko dolino, zato ga spoštujejo in ljubijo stari in mladi ljudje, v svojem stanu pa ima mnogo prijateljev. Mož je vključ visoki starosti še vedno čvrstega zdravlja in vedrega duha. In tak naj ostane še mnogo let! To je naša čestitka k njegovi osemdesetletnici!

— **Seja deželne šolskega sveta** dne 16. julija. Učiteljica Ana Rutarjeva-Moosova se stalno upokoji. — Učitelj Av-

gust Brglez v Spodnji Šiški dobi zaradi bolezni enoletni dopust. — Sklene se odstaviti nekega krajnega šolskega nadzornika.

— **Zastopnikom občine** v šolski odbor obrtno-nadaljevalne šole v Kranju je imenovan občinski svetovalec Franc Krenner.

— **Za Učiteljski konvikt** je daroval tovariš Josip Ažman, nadučitelj na Breznici, 10 K namesto venca na krsto svojemu dragemu tovarišu in prijatelju šolskemu ravnatelju v pokoju Andreju Grčarju. — Gosp. Ivan Majaron iz Borovnice je daroval 10 K namesto venca na krsto prijatelja Jožeta Mavca. Srčna hvala!

— **Ravnatelj Gustav Pirc** — **deželni kulturni nadzornik.** Glede na izredno važnost deželne kulture v sedanjih časih in nakopičenja tozadevnega dela se je deželni odbor sporazumil s c. kr. kmetijsko družbo, da stopi tajnik Kmetijske družbe začasno v deželno službo, zaeno pa vodi še nadalje tajništvo Kmetijske družbe. Tajnik Kmetijske družbe, ces. svetnik ravnatelj Gustav Pirc, je to nalogo sprejel, in deželni odbor mu je podelil naslov deželno-kulturnega nadzornika. Ta uredba pomenja le provizorij glede na sedanje za kmetijstvo izredno težavne razmere.

— **Znamenje časa.** V »Slovenskem Narodu« čitamo ta inserat: Učiteljica, vešča slov., hrvatsk., nemšk. in italij. jezika in igranja citer, želi kakšne službe ali privatnega poučevanja. Ponudbe se prosijo pod »pouk/1671« na uprav. »Slov. Naroda«.

— **Ranjen je bil** na severnem bojišču tovariš Alfonz Završnik iz Ribnice. Kot kadet pri 17. pešpolku je odšel na bojišče 26. maja. Zadet je bil v trebuh. Zdravi se v Kolomeji. Ljubemu tovarišu želimo, da kmalu okreva!

— **Razpisana ustanova.** Razpisano je 2. mesto ustanove Josipa Gorupa viteza Slavinskega v znesku 1000 K za absolvente trgovskih šol in trgovskih akademij, ki hočejo svoje študije nadaljevati v inozemstvu. Posnje je vložiti na deželni vladi do 10. oktobra.

— **Peta krušna komisija** uraduje od preteklega petka v »Učiteljski tiskarni«, Frančiškanska ulica 6, na dvorišču, I. nadstropje.

— **Deželne admirala Antona Hausa ustanove za c. in kr. mornariško akademijo.** Deželni odbor je sklenil, da je ustanoviti v proslavo rojstvenega dne Nj. Velicanstva cesarja pet deželnih ustanov po 1600 kron za c. in kr. mornariško akademijo na Reki. V znak hvalečnosti za junaške čine naše vojne mornarice se bodo te ustanove imenovala po odličnem poveljniku admiralu Hausu, ki je, kakor znano, naš ožji rojak, ako v to privoli. Pravico do teh ustanov bodo imeli predvsem tisti deželani, ki ne morejo biti deželni državni in drugih ustanov. Ustanove se bodo oddale že za šolsko leto 1915/16.

— **Posplošenje učiteljske draginjske doklade.** Kakor znano, je bil draginjske doklade v izmeri 10—25 odstotkov temeljne plače doslej deležen le del ljudskošolskega učiteljskega. Sedaj je pa deželni odbor priznal to draginjsko doklado v izmeri 25 odstotkov vsemu dejansko službujočemu učiteljsstvu brez vsake izjeme, in sicer že od 1. avgusta 1915 vnaprej.

— **Nagrada učiteljem v Ljubljani.** Magistratni gremij je sklenil, da dobi učiteljsko osebo, ki pomaga pri izdajanju krušnih kart, po 3 K, oziroma po 2K na dan.

— **Šola, znanost in umetnost v proračunu mesta Ljubljane.** Potrebščina za ljudsko šolstvo, razna učilišča ter za razne prispevke v svrhu podpiranja šolstva, umetnosti, znanosti in ljudske prosvete znaša 205.863 K.

— **Iz ljudskošolske službe.** Ker je odšel učitelj Alojzij Intihar v vojno službo, je dodeljena enorazrednici na Robu učiteljica Terezija Podbojeva iz Loškega potoka. Ker je odšel učitelj Albin Smole v vojno službo, je dodeljena enorazrednici v Rovi učiteljica Marija Ferencakova iz Vrhpolja. — C. kr. šolski svet v Radovljici je namesto v vojaško službo odpoklicanega nadučitelja Antona Kristofa, povelji začasno vodstvo ljudske šole v Radomlju učiteljici Mariji Žgurjevi. C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu je absolviranega učiteljskega kandidata Andreja Sežuna nastavil za supleanta na enorazredni ljudski šoli v Babnempolju.

— **Naučni minister** je priznal kuharski in gospodinjki šoli ljubljanskega uršulinskega konventa pravico javnosti.

— **Iz ruskega ujetništva.** Tovariš Karel Jeretina je premeščen — kakor poroča svojim staršem v Ljubljano — v Taro. Tara je mesto v Sibiriji v tobolski guberniji, kjer se stekata reki Arkara in Ir-tiš. V rečenem mestu so velike usjarne

in cvete živahna trgovina z Buharo in Kino. Karel Jeretina je že videl precejšen del Sibirije.

— **Na severnem bojišču** je padel dne 17. junija t. l. junaške smrti za domovino Anton Novelli, doma z Ježice pri Ljubljani, star 20 let. Padli junak je bil sin mnogoletnega zvestega uslužbenca »Učiteljske tiskarne«, Andreja Novellega, in je bil tudi sam več časa zaposlen v »Učiteljski tiskarni«. Bil je zgleden, zanesljiv in zvest njen sodruknik. Blag mu spomin!

— **Umrli je tovarišu** Fr. Mlakarju, učitelju v Ljubljani-Barju, edinec Franek, star osem let. Utanil je v ribniku za Rakovnikom. Ob tej nenadni in tako tragični smrti ljubljene otroka izrekamo žalostnim staršem iskreno sožalje!

— **Trimesečni dopust** je dovoljen gosp. Mariji Kavčičevi, ravnateljici c. kr. dekliške osemrazrednice v Idriji. Nado-mešča jo v ravnateljskih poslih katehet Fran Oswald.

Štajerske vesti.

— **Šola Dramlje** je nabrala dosedaj za »Rdeči križ« 66 K 79 vin.; izdelalo pa se je 70 parov raznih volnenih izdelkov, 48 žepnih robcev in 300 parov papirnatih nogavic in podplatov.

— **Društvo »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«.** Odbor poroča: Član ravnatelj Viktor Konecgg je dne 5. maja t. l. umrl. To je 130. smrtni slučaj, v tek. letu. 2. Donesek po 2 K naj se plača tekom enega meseca. — Ker utegne biti sedaj več smrtnih slučajev, je priporočljivo, da se uvedejo mesečna predplačila, da bi ne bilo plačevanje večjih vsot pozneje pretežavno.

— **Iz Komna** pišejo: Med našimi ranjenci se nahaja tudi Al. Selinšek, učitelj pri Sv. Barbari v Haložah na Štajerskem. Zakopala ga je italijanska granata živega, a rešili so ga in ga semkaj poslali, od tod pa v Ljubljano. Okreval bo kmalu.

— **Hud udarec** je zadel našega spoštovanega tovariša Ivana Krajnika, nadučitelja v Kozjem na Spodnjem Štajerskem. Dne 16. julija t. l. mu je umrla edina hčerka Nada, veselje in ponos staršev. Krajnikova Nada je obiskovala ljubljanski dekliški licej ter je ob svojem blagem in mirnem značaju ter ob neumorni pridnosti dosegala vedno odlične uspehe. Kruta smrt je ugrabila nežno slovensko cvetko, ko ji je bilo komaj 18 let. — Bridko prizadetim staršem izrekamo iskreno sožalje!

— **K vprašanju o šolskem pouku v Mariboru.** Od vseh strani nam dohajajo vprašanja, kdaj se prične s poukom po naših šolah. Seveda smo v tem ožiru popolnoma nepoučeni; niti šolska vodstva tega ne vedo. Morda se prične pouk že prihodnji mesec, morda kakor lani oktobra, decembra ali januarja ali pa še kasneje. Kadar zvemo, bomo seveda takoj poročali. Splošno mnenje je seveda to, da bi se moral prijeti pouk vsaj koncem septembra, že z ozirom na to, ker je bil lani jako nepopoln in ker pač ne kaže, puščati učeče mladine kar dve leti brez dovoljnega ali pa vsaj delnega pouka. Že vojni čas slabo vpliva na učne uspehe, kaj šele potem skrajšana splošna učna doba. Upati je, da bodo tozadevni ukrepi merodajne šolske oblasti kmalu znani. V Mariboru prično s sredo septembra doslej z rednim poukom samo šolske sestre na svoji vadnici, meščanski šoli in ženskem svojem učiteljsku.

— **Promocija.** Dne 21. julija t. l. je promoviral gospod Vilko Marin, sin c. kr. učitelja Marina v Mariboru, na graškem vseučilišču za doktorja vsega zdravilstva. — Čestitamo očetu in sinu!

— **V Ptuj** se je poročil c. in kr. rez. poročnik 17. pešpolka in uradnik poštne hranilnice na Dunaju Jože Potokar z Albino Archovo, učiteljico na trgovski šoli na Dunaju.

— **Umrli je v Vojniku pri Celju** v starosti 52 let gošpa Roza Brezovnikova, roj. Vrečerjeva, soproga zaslužnega nadučitelja in pisatelja tovariša Antona Brezovnika. — Bila je vrla, zgledna slovenska žena. Bodi ji blag spomin! Cenjeni rodovini naše iskreno sožalje!

— **Umrli je v Mariboru** profesor tamošnjega bogoslovnega učilišča dr. Fr. Fenš v starosti 65 let.

— **Štajerski deželni šolski svet** je dovolil menjati službeni mesti stalni učiteljici Neži Hribnikovi, roj. Kunejevi v Črešnjevcu in Milki Pirkotovi na konjiški okoliški šoli. Stalno so upokojeni: nadučitelj v Negovi Mihael Vreča, stalna učiteljica v Jarenini Ana Vaudova, st. učitelj v Slovenjem gradu Iv. Trobej in st. učitel-